

El Cadastre

A principis del segle 18è es va produir un fet històric de greus conseqüències per Catalunya, fet que els catalans tossudament seguim commemorant cada 11 de setembre. La Guerra de Successió va ser un conflicte d'abast internacional, perquè tant França com Àustria aspiraven a col·locar el seu candidat al tron d'Espanya. Catalunya es va arrencar amb la coalició partidària del pretendent Carles, però al final va ser abandonada pels seus aliats. La derrota a mans dels borbons va significar la pèrdua de les llibertats polítiques i de les institucions pròpies de Catalunya, però a més a més, aviat va repercutir a la butxaca dels catalans. Es va instaurar des de Madrid el "catastre", un impost directe que gravava la propietat i les persones. En principi, l'impost havia de substituir les diverses i variades càrregues que gravaven els habitants, però ni els Senyors, ni l'Església van renunciar als seus drets i el cadastre va representar una exacció afegida. Els terratinents es van sentir molt perjudicats pel nou tribut, però van haver de callar i pagar. En el fragment del diari del Fàbregues de Cerarols que transcrivim a continuació, podem copsar clarament els sentiments que va provocar en els pagesos catalans la imposició del cadastre.

«En aver lo rey Felip rendit Catalunya a las horas comensaren los mes grans treballs que may Catalunya agues pasats des dels moros ansa comensaren a fer pagar un conposit molt gran segons lo lloch o terma y pagave tant cada quínsanada y despres conpugueren lo catastro que vol dir asclau que la gent avian de pagar per la terra tant per la bona tant per la dolenta tant per las vinyas tant per olivers tant per cada animal tambe feyan pagar la indústria als menestrals segons lo ofici y als jornals tambe y als marcades deu lliures per sent ab que y avia los majors treballs que may Catalunya agues pasats sino que fos al temps que los moros y eran. A las personas feyan pagar lo personal que era que los amos de casa 45 rals y als demes 25 rals (...) que la pobra gent patian mes que nos pot pensar y los comuns aposentaven los soldats a las casas que no pusquian pagar avuian de donar cada dia a cada soldat un ral llit y sal y oli y als de a cavall tambe lo ral y un corta de ordi....»

El cadastre consistia en un barem que gravava la terra segons la superfície i el tipus de conreu. La terra estava classificada en 12 tipologies diferents. Es pagava també per cada cap de bestiar i per cada persona. Les dones i criatures no cotitzaven. Evidentment, els propietaris provaven de fer trampa i declarar menys, per la qual cosa les dades del cadastre no són gaire fiables. El batlle era el responsable de la recaptació i tenia tres ajudants que es repartien el terme en tres parts o quarters. El pagament no es feia de

cop, sinó que es fraccionava per trimestres. Aquest cadastre primitiu és l'antecessor de l'actual cadastre o contribució rústica i urbana.

El document més antic que hem localitzat és el cadastre de 1717 de la casa de Torrelblanca. Va pagar 39 rals per 10 quarteres de sembrat, 9 rals per una quartera de vinya, 12 per tres quarteres d'olivar, i 5 rals i 12 diners per la resta de terra no conreable. Per la casa 4 rals, per dos rucs 2 rals, 18 diners pel porc i 45 rals pel masover. Es pot observar la poca extensió de vinya declarada. Entre la documentació pròpia de la casa de Boixeda, s'hi troba una còpia de la relació completa del cadastre de Fals de 1752, perquè aquell any el batlle era l'amo de Boixeda.

	lliures	sous	diners
Bastardes	26	11	5
Sant Andreu	9	17	8
Boixeda	17	3	7
Grauet	28	17	11
Grau	30	5	4
Torre Sagimona	21		10
Massana	55	2	6
Campserver	25	6	3
Oliveres Costa	18	3	6
Oliveres del Pla	33	14	
Bosc	24	16	
Torrelblanca	14	13	
Tatger	22	3	
Serra	27	6	4
Jaume Andreu	34	9	8
Montconill	31	8	4
Gabriela	28	11	9
Subirana	13	6	4

En aquesta relació caldria afegir-hi el que pagaven els senyors del terme pels seus ingressos en concepte de censos i delmes. Els tocava pagar 24 lliures i 16 sous, que es partien a mitges el Duc de Cardona i el Marquès de Sentmenat. En total, el govern ingressava anualment del poble de Fals unes 195 lliures. Es pot apreciar com els tributs s'havien apujat sensiblement des que s'havien instaurat; Torrelblanca va passar de pagar unes 6 lliures a pagar-ne 14 i escaig. El propietari del mas Massana era el que més pagava, però és que la seva propietat incloïa les finques del Pla de la Vila, el Collet i el Molí de Fals. Darrere seu, i per ordre d'importància, venien els masos Jaumeandreu, Oliveres del Pla, Montconill i Grau.

Amb el pas dels anys, el cadastre va sofrir diverses revisions, i va incorporar els pagesos sense terra, els quals pagaven una quantitat fixa o "personal". L'únic cadastre complet que hem aconseguit és el de 1844. En ell hi figuren 86 persones, tots caps de casa, que paguen 10 sous per trimestre. Dels masos, el més important és el de Jaumeandreu, seguit de Massana, Montconill, Bastardes i Campserver.